

Stockholm den 1 november 2024

Stockholms tingsrätt
Box 8307, 104 20 Stockholm

**Mål nr T 10501-24, Karin Brodin och Pär Brodin ./.
staten genom Justitiekanslern, angående skadestånd**

Tingsrätten har förelagt Karin och Pär Brodin (nedan ”makarna Brodin”) att yttra sig över statens svaromål (aktbilaga 35). Med anledning av detta får de anföra följande.

**1 OMSTÄNDIGHETERNA I MÅLET FRAMSTÅR I ALLT
VÄSENTLIGT SOM OSTRIDIGA**

1.1 Staten har redogjort för omständigheterna på ett sätt som i allt väsentligt överensstämmer med de uppgifter som makarna Brodin angett i sin stämningsansökan (se avsnitt 4 i makarna Brodins stämningsansökan, aktbilaga 1, samt p. 13–21 i statens svaromål, aktbilaga 35). Makarna Brodin uppfattar därmed statens inställning som att sakomständigheterna i målet är ostridiga, även om parterna framfört olika uppfattningar vad gäller konsekvenserna som en nyckelbiotopsregistrering kan få för enskilda skogsägare.

1.2 Frågorna i målet är därmed huvudsakligen av rättslig karaktär. Makarna Brodin har redogjort för sin inställning i de centrala tvistefrågorna i sin stämningsansökan och får med anledning av statens svaromål göra följande tillägg och förtydliganden.

2 MAKARNA BRODINS ANSPRÅK ÄR INTE PRESKRIBERAT I NÅGON DEL

2.1 Staten har under rubriken ”Sammanfattning av statens bestridandegrunder” invänt att makarna Brodins anspråk delvis är preskriberat (se p. 12 i statens svaromål, aktbilaga 35):

Den del av kändenas ersättningsanspråk som grundar sig på omständigheter hänförliga mer än tio år tillbaka i tiden, dvs. Skogsstyrelsens registrering av nyckelbiotopen [REDACTED] och till viss del även upprätthållandet av denna registrering, är preskriberad.

2.2 Staten utvecklar inte skälen för preskriptionsinvändningen närmare.

2.3 Makarna Brodins talan avser endast överträdelser under den tid som makarna innehaft fastigheterna och registreringarna upprätthållits; det vill säga sedan 2016 då nyckelbiotopen N [REDACTED] registrerades på fastigheten [REDACTED], respektive 2019 då makarna förvärvade fastigheten [REDACTED] och som omfattas av nyckelbiotopsregistreringarna N [REDACTED] och N [REDACTED] (se p. 3.5 och 5.2.11 i makarna Brodins stämningsansökan, aktbilaga 1). Ingen del av denna tidsperiod ligger längre bak än tio år i tiden.

2.4 För det fall staten vidhåller sin preskriptionsinvändning ber makarna Brodin att staten närmare utvecklar skälen för sin inställning.

3 DET HAR SKETT EN INSKRÄNKNING I MAKARNAS RÄTT ATT NYTTJA SIN EGENDOM ALTERNATIVT DERAS RÄTT TILL RESPEKT FÖR SIN EGENDOM

- 3.1 Makarna Brodin har gjort gällande att registreringen av nyckelbiotoper på deras fastigheter innebär en inskränkning i deras egendomsskydd enligt artikel 1 i tilläggsprotokoll 1 till Europakonventionen (se p. 3.2 i makarna Brodins stämningsansökan, aktbilaga 1).
- 3.2 I sitt svaromål har staten redogjort för egendomsskyddet enligt artikel 1 i tilläggsprotokoll 1 till Europakonventionen. Staten beskriver att skyddet innefattar två delar: ett skydd mot egendomsberövanden och ett skydd mot inskränkningar i rätten att nyttja sin egendom i (se p. 22 i statens svaromål, aktbilaga 35).
- 3.3 Beskrivningen är ofullständig. Egendomsskyddet i artikel 1 i tilläggsprotokoll 1 till Europakonventionen består av *tre* regler: utöver skyddet mot *egendomsberövanden* och ett skydd för *nyttjanderätt till egendom* innefattar bestämmelsen även en allmän regel om *rätt till respekt för sin egendom* (se Danelius m.fl., *Mänskliga rättigheter i europeisk praxis*, 6 uppl., 2023, s. 702 f.).
- 3.4 Vid prövningen av om det har skett en inskränkning i egendomsskyddet ska domstolen först pröva huruvida det har skett ett egendomsberövande eller en inskränkning i nyttjanderätten. Om ingen av dessa regler bedöms tillämpliga ska domstolen gå vidare och göra en prövning av om den allmänna regeln om rätt till respekt för sin egendom har iakttagits (se bland annat *Sporrong and Lönnroth v. Sweden*, 23 September 1982, § 61, Series A

no. 52). Tröskeln för att konstatera en inskränkning utifrån den allmänna regeln om respekt för sin egendom är således lägre än för egendomsberövanden och inskränkningar i skyddet för nyttjanderätten.

- 3.5 Makarna Brodin gör i det här målet gällande att registreringarna av nyckelbiotoper på deras fastigheter bör betraktas som en inskränkning i skyddet för nyttjanderätt till egendom, men att det i vart fall skett en inskränkning utifrån den allmänna regeln om rätt till respekt för sin egendom.

4 BEMÖTANDE AV STATENS ÖVRIGA INVÄNDNINGAR

- 4.1 Statens svaromål innehåller i övrigt ett stort antal invändningar av rättslig karaktär där parterna har olika uppfattningar om vad som följer av gällande rätt. Makarna Brodin hänvisar i dessa delar till vad som redan angetts i stämningsansökan. I det följande vill de endast kort återkomma till vad deras talan handlar om samt bemöta några av de huvudsakliga rättsliga invändningar som staten gör gällande.

4.2 Högsta förvaltningsdomstolen bedömde korrekt att registreringarna utgör förvaltningsbeslut och inte enbart en dokumentation av en inventering

- 4.2.1 Staten har i sitt svaromål bestridit att nyckelbiotopsregistreringarna har orsakat de negativa konsekvenser som makarna Brodin gör gällande i målet och angett att konsekvenserna i stället beror på skogens naturvärden som sådana (se bland annat p. 28–30, 41, 44 och 47 i statens svaromål, aktbilaga 35). Statens inställning är att nyckelbiotops-

registreringarna saknar rättsverkningar och att de enbart utgör en ”dokumentation av en inventering” (se p. 13, 48 och 53 i statens svaromål, aktbilaga 35).

- 4.2.2 Makarna Brodin delar inte denna uppfattning. Av HFD 2024 ref. 1 följer att Skogsstyrelsens registreringar av nyckelbiotoper utgör ett formellt *förvaltningsbeslut*. Vidare följer av definitionen av en ”nyckelbiotop” att beslutet inte enbart grundar sig på en enkel inventering av objektiva sakförhållanden, utan förutsätter att myndigheten gör en *normativ och skönsmässig bedömning* (se HFD 2024 ref. 1 p. 2, där en nyckelbiotop definieras som ”ett skogsområde som från en *samlad bedömning* av biotopens struktur, artinnehåll, historik och fysiska miljö har *mycket stor betydelse* för skogens flora och fauna” [egen kursivering]). Skogsstyrelsens registreringar av nyckelbiotoper utgör alltså inte enbart en dokumentation av en inventering.

4.3 Högsta förvaltningsdomstolen avvisade felaktigt makarna Brodins talan utan att beakta Europakonventionens krav

- 4.3.1 Efter att ha kommit fram till att nyckelbiotopsregistreringar utgör förvaltningsbeslut bedömde Högsta förvaltningsdomstolen i HFD 2024 ref. 1 huruvida beslutet var överklagbart utifrån de allmänna regler om överklagbarhet som utvecklats i domstolens egen praxis och som kommer till uttryck i 41 § förvaltningslagen (2017:900). Högsta förvaltningsdomstolen fann att registreringsbesluten inte var sådana att de kunde överklagas.
- 4.3.2 Makarna Brodin menar att Högsta förvaltningsdomstolens bedömning var felaktig i två avseenden.

- 4.3.3 *För det första* bedömde Högsta förvaltningsdomstolen, i likhet med vad staten gör gällande i detta mål, att Skogsstyrelsens beslut om nyckelbiotopsregistreringar inte var avgörande för frågan om samrådsskyldighet enligt 12 kap. 6 § miljöbalken – och därmed den administrativa börda som samrådsskyldigheten medför för markägaren – på så sätt att det motiverade överklaganderätt för makarna Brodin enligt förvaltningsrättsliga principer om överklagbarhet.
- 4.3.4 Makarna Brodin menar att den bedömningen är felaktig. Oavsett vad som följer av svensk förvaltningsrättslig praxis borde Högsta förvaltningsdomstolen ha kommit fram till att registreringarna och den därtill hörande samrådsskyldigheten innebar en inskränkning i makarna Brodins egendomsskydd samt att makarna följaktligen hade rätt att överklaga beslutet enligt artikel 6.1 i Europakonventionen. Högsta förvaltningsdomstolen prövade dock inte dessa frågor.
- 4.3.5 Här kan påpekas att tröskeln för att konstatera en inskränkning i egendomsskyddet är låg (se p. 5.2.1 och där anmärkta rättsfall i makarna Brodins stämningsansökan, aktbilaga 1). Registreringarna har i praktiken fått betydelsen att makarna Brodin har underställts en straffsanktionerad samrådsplikt inför varje skogsbruksåtgärd på fastigheterna och den konsekvensen har varit tillräckligt påtaglig för att det ska röra sig om en inskränkning i makarna Brodins egendomsskydd. Eftersom registreringarna haft en direkt påverkan på deras egendomsskydd innebär det att makarna Brodin har haft rätt till en domstolsprövning enligt artikel 6.1 i Europakonventionen.

- 4.3.6 *För det andra* bedömde Högsta förvaltningsdomstolen, till skillnad från vad staten gör gällande i detta mål, att registreringsbesluten i och för sig haft den faktiska verkan att makarna Brodin fått avsättningsproblem – det vill säga att det uppstått problem med sälja virke från skogen – men att det enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer inte kunde motivera överklagbarhet eftersom denna verkan låg utanför ”myndighetens uppdrag och ansvar” (jfr HFD 2024 ref. 1 p. 30).
- 4.3.7 Makarna Brodin menar att Högsta förvaltningsdomstolens avgörande i denna del är ofullständigt. Högsta förvaltningsdomstolen borde ha kommit fram till att avsättningsproblemen, i sig eller tillsammans med samrådsskyldigheten, likväl innebar att det skett en inskränkning i makarnas egendomsskydd. Till skillnad från svensk förvaltningsrättslig praxis om överklagbarhet innehåller artikel 1 i tilläggsprotokoll 1 till Europakonventionen inga avgränsningar för konsekvenser som anses ligga utanför den beslutsfattande myndighetens ”uppdrag och ansvar”.
- 4.4 Högsta förvaltningsdomstolens felaktiga bedömningar är bakgrunden till de två centrala tvistefrågorna i detta mål**
- 4.4.1 En första konsekvens av att Högsta förvaltningsdomstolen kommit till de felaktiga slutsatser som anges ovan är att domstolen inte har prövat om inskränkningarna i makarna Brodins egendomsskydd har haft stöd i lag. Till skillnad från staten anser makarna Brodin att registreringarna inte har haft stöd i lag och att de rättskällor som staten åberopat varken för sig eller tillsammans utgör ett tillräckligt lagstöd för en inskränkning i egendomsskyddet. Eftersom registreringarna saknat stöd i lag har det skett en överträdelse av makarna Brodins egendomsskydd.

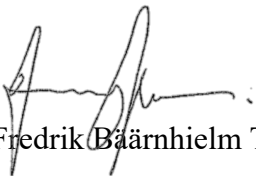
- 4.4.2 En andra konsekvens är att makarna Brodin inte har fått den domstolsprövning som de haft rätt till enligt artikel 6.1 i Europakonventionen. Till skillnad från staten anser makarna Brodin att förvaltningsprocessen – som avslutades med att Högsta förvaltningsdomstolen i sin dom HFD 2024 ref. 1 undanröjde underinstansernas avgöranden och avvisade deras talan – inte har tillgodosett deras rätt till domstolsprövning.
- 4.4.3 I vart fall menar makarna att deras rätt till ett effektivt rättsmedel enligt artikel 13 i Europakonventionen har överträtts. Kraven enligt denna artikel är lägre än vad som följer av artikel 6.1. Till skillnad från staten menar makarna Brodin att tingsrätten har att pröva om deras rätt enligt artikel 13 har överträtts även om tingsrätten skulle finna att det inte förekommit en överträdelse av artikel 6.1 i Europakonventionen, och att ingenting annat följer av fallet Kövesi (se p. 64 i statens svaromål, aktbilaga 35). Skälet till att det inte gjordes en prövning enligt artikel 13 i fallet Kövesi var att domstolen redan hade funnit en överträdelse av artikel 6.1 (se *Kövesi v. Romania*, no. 3594/19, §§ 158 and 216, 5 May 2020)
- 4.4.4 Till skillnad från staten anser makarna Brodin också att det nu aktuella målet inte utgör ett effektivt rättsmedel i förhållande till den överträdelse som makarna gör gällande eftersom överträdelsen är pågående och inte kan avhjälpas genom den aktuella skadeståndsprocessen (Se *Georgian Muslim Relations and Others v. Georgia*, no. 24225/19, § 104, 30 November 2023 där Europadomstolen avvisade en invändning om att klagandena inte uttömt ett effektivt rättsmedel eftersom rättsmedlet var kompensatoriskt och överträdelsen av egendomsskyddet var

pågående, samt *Jovanovic v. Sweden*, no. 10592/12, § 61, 22 October 2015 och *S.J.P and E.S v. Sweden* (dec.), no. 8610/11, §§ 61–62, 16 December 2014, där Europadomstolen förklarade att konventionsskadestånd enligt svensk rätt inte var ett effektivt rättsmedel i förhållande till pågående överträdelse av andra konventionsrättigheter än som nu är i fråga.)

4.5 Angående målets fortsatta handläggning

4.5.1 Makarna anser att ytterligare rättslig argumentation lämpligen kan anstå och att målet är redo för muntlig förberedelse.

Som ovan,

Fredrik Bäärnhielm Thorslund

Maxim del Río Diaz

Elmer Jonstoj Berg

Alexander Ottosson